

Politični ogled.

— **Volitve na Hrvaškem** za novi sabor se bodo vršile koncem meseca februarja. Kakor posnamemo iz volilnega gibanja, poseže v volilni boj 8 strank: krščansko-socialna, kmečka stranka, stranka prava, srbski radikali, socialdemokrati, rezolucijonaši, Starčevićanci in narodna stranka. Banu Rakodczayu, katerega so poslanci pri zadnjem zasedanju zapodili iz zbornice, se je vendar posrečilo, da je dobil del narodne stranke za vladni program. V vladnem načrtu obljubuje vse mogoče Hrvatom. Če so Hrvati pametni, mu ne bodo šli na lim; dovolj skušenj že imajo, da jim Madžari niso nikdar držali svojih obljub.

— **Sleparije** v španski zbornici. Odposlancem španske zbornice so se dokazale velike sleparije; denar, kateri se je odkazal za razna podjetja, so si razdelili med seboj. Mnogo jih je pošiljalo za velike tvrdke poštne zavojce, pisma itd. v svojem imenu iz zbornice poštne prosto, tako da so v enem letu ogoljufali pošto za znanke 20.000 pisem. V teku nekaj let je s takim početjem pošta sama oškodovana približno za 2 milijona kron.

— **Zidovi na Ruskem.** Ruska vlada je spoznala, da so le židovi povzročili vse nemire med Rusi. Začeli so jih preganjati čez mejo, zlasti so jih iztirali iz Vladivostoka. Na Poljskem so jim zaprli vsa društva. Na Ruskem torej ne marajo za žide, pri nas v Avstriji in na Ogrskem pa jih vlada vedno brani, dasiravno so povzročili že mnogo gorja v državi.

Bolgarija in Makedonija. Razmere med Bolgarijo in Turčijo so se poslabšale. Ob turško-bolgarski meji so se vršili zadnje tedne že boji med turškimi in bolgarskimi vojaki, ki so trajali po več ur. Sedanja bolgarska vlada tudi nima prave moči. Sodijo, da se bo morala prihodnja bolgarska vlada približati Turčiji in zato preskrbeti makedonskim revolucionarjem, ki žive zdaj od vladnih pokojnin, drugo delo. Če se to zgodi, pokaže bodočnost. Sarafov in Garvanov umor je nekoliko razkril tajnosti makedonske vstajske organizacije. Obstoja namreč med vstaji dve stranki. Stranka, ki jo je vodil Sarafov, deluje na združitev Makedonije z Bolgarijo in jo zato bolgarska vlada begato podpira. Tovarši Panice, ki je umoril Sarafova, pa delujejo na to, da se ustanovi samostojna Makedonija. To stranko vodi Savdovski. Po Sarafovem umoru je nemogoča sprava med obema strankama, na katero se je delalo nekaj mesecev sem. Brez vsake dvojbe Sarafovov umor zelo oslabi moč makedonskega vstajskega gibanja.

— **Turčija proti Ruski.** Veliki ruski list „Novo Vreme“ poroča, da turška vojna uprava vztrajno oborožuje za vojsko četiri turški armadni zbor, ki leži ob ruski meji. Artilerija je dobila najnovejšo brzostrafno topove, pehoti so dali 20.000 novih Mauserjevih pušk, in ustanovili so oddelke z 18 mitraljezi (strojnimi puškami). Odkar je bila Rusija poražena od Japoncev, začela je Turčija izzivati Rusijo. Najbrž se hoče Turčija maščevati za svoj poraz l. 1877. in 1878.

Mala politična naznanila.

Dne 14. dec. Iz Maroka se vedno poroča, da se plemena podvržejo francoskim četam. Čez nekaj dni pa se zopet vzdigne drugo pleme, tako da ni nikoli miru. — Položaj šaha v Perziji je obupen. Svetujejo mu, naj popusti. — Na Portugalskem nameravajo baje volitve razpisati za dne 5. aprila 1908.

Dne 25. dec. Med Čehi in Nemci hoče začetni ministrski predsednik Bek narodno sporazumljenje. V stvari so vsi listi za spravo. — Med av-

— temveč črn lev na modrem polju — zastava Tahova!

Mahoma je pri gradu in ko potrka na vrata, se oglasi iz okna Peter Petričević in zakliče:

Idite v miru, gospa! To je grad milostivega gospoda Tahava, in jaz sem njegov kastelan!

Torej resnica!

Nedač od grada najde vsega ranjenega svojega služabnika Andreja Horvata, ki ga je Taha surovo spodil iz grada. Služabnik ji potrdi vse, kar ji je pripovedoval Štefan. Kri ji zavre po žilah, a kaj če s tremi malimi otročiči proti močnemu gradu?

Ponoči pride v Stubico, kjer je zadnji čas bivala, pa tudi tu ji kličejo z grada, da nima v njem nič več iskati; grad je Tahov, njene reči pa so zmetali pod vedro nebo.

Kam naj se zdaj po noči obrne? Domisli se prijatelja Jurija Raškaja, ki je sprejme z veseljem čez noč pod streho. Drugi dan pa se vrne nazaj v Mokrice k Ambrožu Gregorjancu.

Ko mu pojasni in razloži svojo nesrečo in be-do, se napotita takoj k banu Erdediju, da najdeta pri njem kot kraljevem namestniku pomoči zoper nasilstvo.

Pa ban Peter Erdedi, Tahov zet po prvi ženi, je dobro vedel za vso spletko in ni hotel poseči vmes. Izgovarjal se je, da Bator kot kraljevski sodnik ni podvržen njegovi, banovi, razsodbi, temveč da spada pred kraljevo sodišče. Naj začne tožbo zoper Batorja, saj ima dobrega advokata v osebi Ambroža Gregorjancu, ki je tudi sicer dober prav-davec.

Močno so spekle banove besede podbana Ambroža Gregorjancu, ki je hipoma spoznal v njih laž in zavijanje. V pravičem srdu odvrne banu:

strijskimi socialdemokrati se kaže vedno bolj tudi razlika po narodnosti. Dunajsko vodstvo že samo premišljuje, kako bi se na najlepši način prelevila državna organizacija v narodne skupine. — Slovenski listi so tudi v božičnih člankih naglašali načelno nasprotstvo med katoliškimi in liberalnimi slovenskimi strankami.

Dne 26. dec. Cesar je odlikoval ministra Marheta in Deršata z redom železne krone, ker sta ukrotila nacionalne Nemce, da so glasovali za nagodbo in proračun. — Zdravje cesarjevo je stalno dobro. O Božiču je celo nekaterim nadvojvodinjam naredil božične obiske.

Dne 27. dec. Gališki Poljaki so začeli bojkotirati (ne kupovati) blago, ki prihaja iz Prusije, kjer zatiravajo njihove brate. — Nad 2000 Črnogorcev je udrla na Turško ter tamkaj plenilo. — Tudi Kitajska namerava dati v kratkem državi ustavo. — Nemci nameravajo ustanoviti za celo Avstrijo Nemški narodni svet. Pri nas pa so slovenski liberalci še majhnega štajerskega podrla. — Francoski general Drude v Maroku bo odstavljen in na njegovo mesto pošljeje generala Damade. — Tle dni se je zopet vrnilo okoli 500 delavcev iz Amerike v Trst.

Dne 28. dec. Češka kat. narodna stranka ima dne 5. in 6. t. m. shod svojih zaupnikov v Pragi, da se posvetujejo o bodočih deželnozborskih volitvah. — Italijanski naučni minister Rava je nameraval odpraviti veronauk iz šol. S svojim predlogom je v državnem svetu pogorel. Ljudstvo ogorčeno na shodih po celi Italiji ugovarja proti temu. — Deželnozborske volitve na Kranjskem so razpisane. Kmečke občine volijo 21. februarja, mesta in trgi 28. februarja in veleposestvo 6. marca. — Francozi že imajo zopet v Tunis in Algiru pripravljene čete za Maroko, ako jih bo zahteval nov general Damade. Torej položaj za Francoze ni ugoden, če rabijo pomoč. — Perzijski šah je ugodil zahtevam parlamenta, zato se vrača v Teheran mir.

Dne 29. dec. Deželnozborske volitve v Galiciji bodo 25. febr., 2., 3. in 6. marca. — Iz francoske čete v Casablanci dezertirajo vojaki. — Ruska duma je dovolila 15.182.000 rubljev za stradalce. — Iz Casablance poročajo, da nameravajo Francozi korakati v notranjost dežele. — Volitve v goriški deželni zbor se vrše 2., 4., 6. in 7. marca. — V Krakovem je umrl nekdanji finančni minister v Taaffejevem ministrstvu dr. Dunajevski.

Dne 30. dec. Nemški listi poročajo, da ne bo sklican deželni zbor štajerski v januarju.

Razne novice.

* **Imenovanje.** Za glavnega učitelja na moškem učiteljskišču v Mariboru sta imenovana dr. Frid. Nowotny in Gabrijel Majcen.

* **Novi list** začne izhajati dne 1. marca. Izhajal bo trikrat na teden. Imenoval se bo „Straža.“ Naročnina stane do konca leta 10 K, mesečno eno krono. Ze sedaj vabimo na naročbo.

* **Nova stranka.** Kdor še je o Ploju mislil, da je pristaš sloge in miru, bo sedaj ozdravljen. Ploj snuje novo stranko, stranko prvakov. Stari advokate še hočejo enkrat na površje. Imeli bomo torej odsedaj ne dve, ampak tri stranke. Ploj pa nemara smatra novo stranko za zavarovalnico za njegov omajeni mandat. V nedeljo dne 5. jan. se bodo prvaki zbrali v Celju, da v imenu edinosti še ustanovijo tretjo stranko.

Da, svetli ban! Jaz bom njen zagovornik, ker vidim, kako hrvaški ban pravico z nogami tepta! Ker sami nočete povedati, pa vam povem jaz: Rodbinske zveze vam ne dopuščajo, da uporabite moč svojega dostojanstva tam, kjer se skriva pod senco pravice podla goljufija in divje razbojništvo. Zapomnite si: Pride dan, ko zdrobim na drobne kosce vaše žezlo, da ne sramoti več hrvaškega plemstva. Na ljutom mestu se snideva, in tedaj pokaže stari podban hrvaškemu banu, kaj je pravica!

Tudi Heningova ima železne zobe, ban, varuj se! Z Bogom!

Z Bogom! Ban Peter Erdedi se pač malo boji babjih napadov!

II.

„Naš novi gospodar je sam poglavar iz pekla.“

Par sto korakov od gornjestubiške cerkve stoji pod bregom lepo, na veliko zidano poslopje; na prvi pogled ne moreš ločiti, je-li to hiša kakega plemenitaša ali kmeta. Lepo ograjeno dvorišče pred hišo, sredi dvorišča pa star, velik oreh.

Na klopi pred orehom sedi visok mož, trščat ko hrast, mišice kakor železo in prsi za dva druga. Lasje na veliki glavi so mu lepo razčesani, v sredo visokega čela pa mu je zarezan globok obrunek.

V temnih očeh mu čitaš razum, ki krasni moža, in mehko milobo, ki diči ženo. Strasti ne najdeš na tem obrazu, pač pa razbereš iz njega, da ta mož mnogo misli, da se malo jezi in da se ničesar ne vstraši. Oblečen je v suknene hlače, belo vezeno srajco, telovnik mu je posut z gostimi srebrnimi gumbi, na nogah svetli čizmi, glavo pa mu pokriva kapa iz kunovine. Po vsem sodeč ne veš, ali je kmet-tlačan, ali slobodnjak (kmet, ki ni podložen grajščaku).

* **Razglas c. kr. finančnega deželnega ravnanstva** za Štajersko v Gradcu z dne 22. decembra 1907 št. 34426 v zadevi obrokov za vplačilo neposrednih davkov v I. četrtletju 1908. Tokom I. četrtletja 1908 postanejo neposredni davki na Štajerskem dotekli, oziroma plačani v naslednjih obrokih: I. Zemljiški, hišno-razredni in hišno najemniški davek ter 5-odstotni davek od najemnine onih poslopij, ki so prosta hišno-najemniškega davka in sicer: 1. mesečni obrok dne 31. januarja 1908, 2. mesečni obrok dne 29. februarja 1908, 3. mesečni obrok dne 31. sušca 1908, II. Občna pridobnina in pridobnina podjetb, podvrženih javnemu dajanju računov: 1. četrtletni obrok dne 1. januarja 1908. Ako se navadni davki, oziroma pripadle deželne doklade ne vplačajo najkasneje 14 dni po preteku zgoraj omenjenih plačilnih rokov, tedaj morajo se plačati tudi zamudne obresti in sicer ne samo od državnih davkov, ampak v zmislu postave z dne 15. januarja 1904, I. dež. zak. broj 17, tudi od deželnih doklad, če skupna letna dolžnost na dotičnem državnem davku preseže znesek 100 K; zamudne obresti znašajo od vsakih 100 K dotične dolžnosti in za vsak zamujen dan 1.3 v in se morajo izračunati ter z davki vred plačati od dne, ki sledi zgoraj naštetim rokom do vstetega dne vplačila zapadle dolžnosti. Ako se davčna dolžnost ne vplača v 4 tednih po preteku plačilnega roka, iztirja se ista s pripadlimi dokladami in z doteklimi zamudnimi obrestmi vred potom predpisanega prisilnega postopanja.

* **K volitvam v okrajni zastop celjski.** Spominjamo se še živo, kako so napadali celjski listi drž. poslanca Pišeka radi neuspešnih volitev v okrajni zastop mariborski. Ker ti listi namenoma lažejo in obrirajo svoje politične nasprotnike, niso hoteli uvideti in pojasniti težavno stališče Slovenstva v obmejnem mariborskem okraju, kjer so uspešne volitve odvisne le od najbolj ugodnega slučaja. Toda pogledimo si celjski okraj; razum mesta Celja je ljudstvo vse slovensko, radi tega nas tem bolj boli poraz zadnjih volitev. Mi nečemo nikakor očitati nobenemu krivde radi tega neuspeha, temveč opozarjamo še enkrat slovenske rodoljube na nepravilno zastopstvo v teh odborih in zlasti na dejstvo, da kažejo volitve v okrajne zastope Spodnjega Štajerja slabo stran gospodarskega razvoja med Slovenci. Res je, da smo v zadnjih letih utrdili na Spodnjem Štajerskem narodno zavest med ljudstvom, ki žilavo brani povsod narodno zastavo, toda na gospodarskem polju nismo nikjer napredovali. Opozorimo radi tega rodoljube v vseh nevarnih okrajih, da skrbijo in delajo na to, da se množijo veleposestniki vsaj v toliko, kolikor je potrebno. To je pri sestavi sedanjih okrajnih odborov edino sredstvo, po katerem pride-mo v dolednem času do uspešnega delovanja v okrajnih zastopih.

* **Nepripranska sodba o „Domovini.“** Ničče ne bo trdil, da je tržaška „Edinost“ kmečki, ali pa duhovniški, ali celo klerikalni list. Vendar je njena sodba, o celjski „Domovini“ nič manj huda kakor naša. Ko so v Trstu začeli socialistični delavci štrajkati, postavila se je „Domovina“ celo ob socialiste, in za to piše „Edinost“: „Umeje se samo ob sebi, da je celjsko socialistično glasilo tudi ob zvršetku štrajka težakom hvalilo postopanje štrajkovcev in je njihov piramidalni fiasco slavilo kakor sijajno zmago. Kar pa ni popolnoma naravno, je to, da celjska „Domovina“ ob tej priliki hvali tudi — sebe. Morda se je to zgodilo radi tega, ker ve, da noben drugi slovenski list ne more hvaliti njenega stališča nasproti rečenemu štrajku. „Domovina“ pravi, da se splošno priznava, da se je „Domovina“ v

Pa eno je gotovo: četudi ni plemenitaške krvi, vsekakor je plemenitega srca.

Mož sedi na klopi in teše za vole jarem. Po-teze na obrazu so mu kakor vklesane; ne spremeni-se niti takrat, ko se trda grča upre sekiri; le zdaj pa zdaj mu prevleče lice črna megla, oko se mu zmrača, kakor da začuti hudo bolečino.

Solnce se je že nagibalo zatonu, ko prihiti skozi vrata v ograji brzih korakov mlad kmet zarujavelega obraza. Mož, ki smo ga videli pod orehom, vrže sekiro v stran in vpraša čude se prisleca, kaj mu je, da je tako zasopihan. Ali je namenjen k njemu?

Fant molče pokima z glavo in mu da znamenje, naj ga pusti, da se nekoliko oddahne, potem mu razjasni vse.

Vsedi se, Juro, oddahni si, potem pa povej, kaj se je zopet zgodilo takega, reče starejši:

Ko bi vi vedeli! Naš novi gospodar je sam vrazji poglavar iz pekla! de Juro, ko pride nekoliko k sapi.

Pa kaj je zopet takega?

Juro začne pripovedovati, kako so napadli in oropali Tahovi hlapeci vdovo Marušičko, ki so ji pred letom dni siloma odvlekli moža na vojsko proti Turkom, ki so ga ubili, ona pa je ostala sama s petimi nedoraslimi otroki.

Tahov sluga Peter Bošnjak je namreč natvel Tahu grdo laž, kako pre Marušička zdihuje za staro gospodo in hujska proti novemu gospodarju. Res je, gospa Marta in gospična Zofka sta že nešteto krat obdarovali Marušičko, pa ona zato vseeno ni govorila proti novi gospodi.

(Dalje prihodnj.)